

Metsätalous ja ekosysteemipalvelut - käytännön esimerkkejä

Ekosysteemipalvelut –seminaari
Metsäteollisuus ry
10.5.2011

Erkki Hallman

METSÄHALLITUS

ESITYKSEN JÄSENTELY

1. Taustaa ekosysteemipalveluista
2. Ekosysteemipalvelut case Metsähallitus
3. Muita ajatusmallin herättämiä kysymyksiä
4. Päätelmät

EKOSYSTEEMIPALVELUT – OTSIKOISSA

Ekosysteemipalvelut – tulevaisuutemme turva

Ekosysteemipalvelut osaksi suostrategiaa

Ekosysteemipalveluiden käsite on väline viisaaseen päätöksentekoon

Ekosysteemipalvelu kertoo ihmisen ja luonnon suhteesta

Ekosysteemipalvelut – Elämän edellytys

Mistä on kyse? - käsitteitä

- Ekosysteemipalvelut
 - ~ **ekosysteemien tuottamat hyödyt ihmiselle**
 - jäsentää ekosysteemin toimintoja ihmisen näkökulmasta
 - kokonaisuuden tarkastelua tukeva ajatusmalli
 - lähtöisin YK:n 'Millenium Ecosystem Assesment', 2001-2005
 - paljon kiinnostusta asiaan – sisältö ja soveltaminen hakevat muotojaan

- Ekosysteemilähestymistapa
 - ~ **ekosysteemipalveluiden tuotannon hallinta**
 - Viitekehys ekosysteemien kokonaisvaltaiseen hoitoon, joka edistää niiden kestäväää käyttöä ja suojelua; turvaa ekosysteemipalvelut
 - kehitetty biologista monimuotoisuutta koskevan YK:n yleissopimuksen (CBD) puitteissa vuosina 1995-2004

METSIEN EKOSYSTEEMIPALVELUITA

-
- Tuotantopalvelut Raakapuu, metsäenergia
Marjat, sienet, ja muut keräilytuotteet, riista
Puhdas vesi

 - Säätelypalvelut Ilmastomuutoksen torjunta, hiilen sidonta
Hengitettävä ilma
Tulvien, myrskytuhojen, eroosion ehkäisy
Maaperän tuottokyvyn ylläpito
Melun torjunta
Pölytyspalvelut, eliölajien kantojen säätely

 - Kulttuuripalvelut Maisema
Ulkoilu ja virkistys
Metsien merkitys taiteessa, kulttuuriperintö

 - Tukipalvelut Fotosynteesi, ravinteiden, hiilen ja veden kierto
-

KESTÄVÄ METSÄTALOUS VERSUS EKOSYSTEEMILÄHESTYMISTAPA

Euroopan metsäministerikonferenssin (MCPFE) ja ympäristöministeriöiden monimuotoisuutta koskevan strategiaprosessin (PEBLDS) yhteinen päätelmä (2006):

- Kestävä metsätalous on yhdenmukaista ekosysteemilähestymistavan kanssa
- Lisähuomioita
 - Kestävä metsätalous keskittyy yhteen luontotyyppiin, metsään
 - Ekosysteemilähestymistapa tarkastelee laajempia kokonaisuuksia

EKOSYSTEEMIPALVELUT JA –LÄHESTYMISTAPA CASE METSÄHALLITUS, METSÄTALOUS

- Käytännön toiminta hyvin ekosysteemilähestymistavan mukaista
 - suunnittelujärjestelmä, luonnonvarasuunnittelu
 - ympäristöopas
 - panostus yleisiin yhteiskunnallisiin velvoitteisiin
- Ekosysteemilähestymistapa peräänkuuluttaa mm. kokonaisvaltaista ja monitavoitteista luonnonvarojen ja alueidenkäytön vuorovaikutteista suunnittelua
 - Vrt. luonnonvarasuunnittelu

SUUNNITTELUJÄRJESTELMÄT PERUSTANA

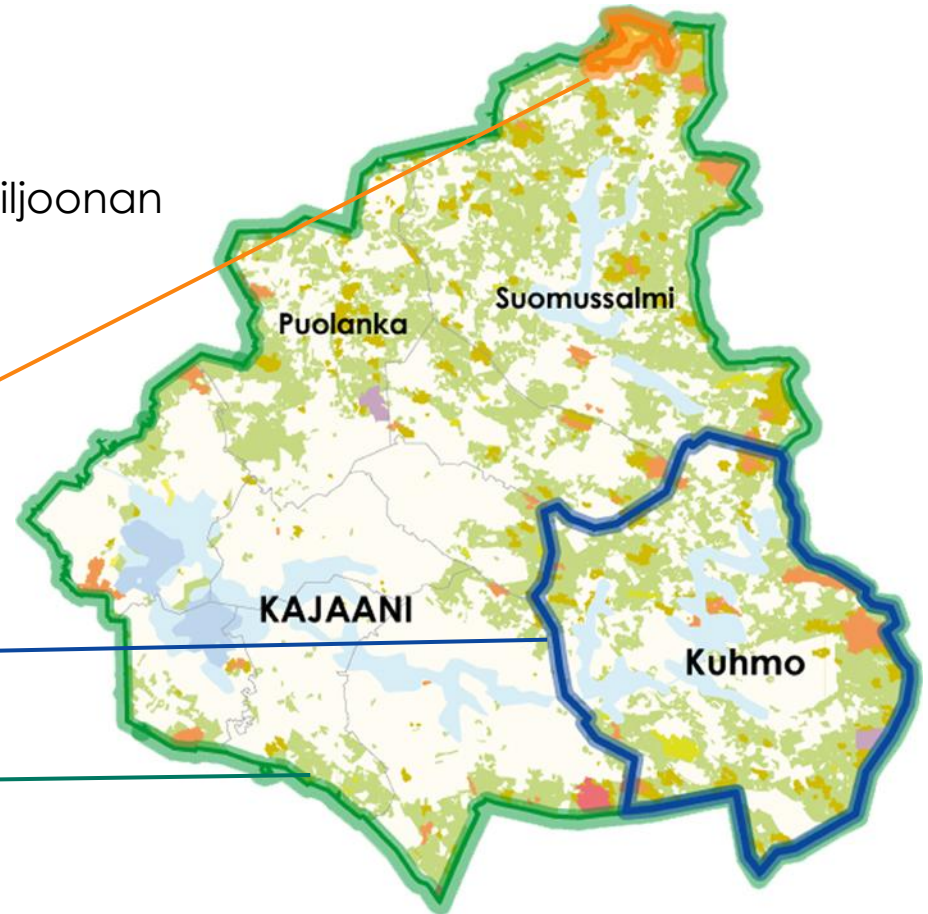
- Pohjana ajantasainen tieto luonnonvaroista
- Paikkatietojärjestelmässä n. 1,5 miljoonan metsä- ym. kuvion tiedot

Toimenpidesuunnittelu työkohteille

Hoidon ja käytön suunnittelu erityiskohteille

Ekologinen tarkastelu osa-alueille

Luonnonvarasuunnittelu suuralueille

YLHÄÄLTÄ ALAS RAKENNETTU KOKONAISUUS

- Luonnonvarasuunnittelu (LVS)
 - Eri intressien yhteensovittaminen – maankäyttöpäätökset, strategiset toimintalinjaukset
- Alue-ekologinen suunnittelu
 - Ekologisesti arvokkaat elinympäristöt, kytkeytyneisyys, metsien rakenteellinen kehittäminen, maisema, virkistyskäyttö
- Ympäristöopas
 - Lähestymistapoja, ohjeita ja käytäntöjä, joilla turvataan
 - Ympäristönsuojelun korkea taso
 - Metsien ekosysteemipalvelut

LUONNONVARASUUNNITTELUN (LVS) YLEISPERIAATTEET

- **Monitavoitteisuus**
- Vaihtoehdot arvioidaan holistisesti kestävyys kaikkien ulottuvuuksien kannalta.
- **Vuorovaikutteisuus**
- Suunnitelma tehdään yhteistyössä paikallisten sidosryhmien ja asukkaiden kanssa.
- **Skenaariot**
- Vaihtoehtotarkastelut mahdollistavat vaihtosuhteiden tarkastelun.
- **Päätöstukimenetelmät**
- Vaihtoehtojen arvottamisessa ja valinnassa käytetään päätöstukimenetelmiä, esim. erilaiset äänestysmenetelmät

EKOSYSTEEMIPALVELUT / LVS, YMPÄRISTÖOPAS

• Tuotantopalvelut	Puu	lvs,yo
	Marjat, sienet, ja muut keräilytuotteet, riista	yo
	Puhdas vesi	yo
• Sääteleympäristöpalvelut	Ilmastomuutoksen torjunta, hiilen sidonta	lvs, yo
	Hengitettävä ilma	
	Tulvien, myrskytuhojen, eroosion ehkäisy	yo
	Maaperän tuottokyvyn ylläpito	yo
	Melun torjunta	yo
• Kulttuuripalvelut	Pölytyspalvelut, eliölajien kantojen säätely	yo
	Maisema	Lvs,yo
	Ulkoilu ja virkistys	lvs, yo
• Tukipalvelut	Metsien merkitys taiteessa, kulttuuriperintö	yo
	Fotosynteesi, ravinteiden kierto	yo

UUSI YMPÄRISTÖOPAS 2011

Ekosysteemipalveluiden turvaaminen keskeisenä punaisena lankana

Ote sisällysluettelosta

3. Monimuotoisuuden turvaaminen
4. Ekosysteemipalvelujen turvaaminen
 - Puu – metsänkasvatus ja energiapuun korjuu
 - Riistaeläimet
 - Kalat ja ravut
 - Marjat, sienet..
 - Vesi
 - Maaperä
 - Kulttuuripalvelut
 - Sääntelypalvelut
5. Porotalous ja saamelaiskulttuuri

LAKI METSÄHALLITUKSESTA: YLEISET YHTEISKUNNALLISET VELVOITTEET (YYV)

Luonnonvarojen kestävä hoidon ja käytön olennaisena osana Metsähallituksen on riittävästi otettava huomioon

- Biologisen monimuotoisuuden suojeleminen ja tarkoituksenmukainen lisääminen
- Luonnon virkistyskäytön ja työllisyyden edistämisen vaatimukset

Lisäksi

- Turvattava saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset
- Täytettävä poronhoitolaissa säädetyt velvoitteet

METSÄHALLITUKSEN METSÄTALOUDEN YYV-PANOS 2010, HA

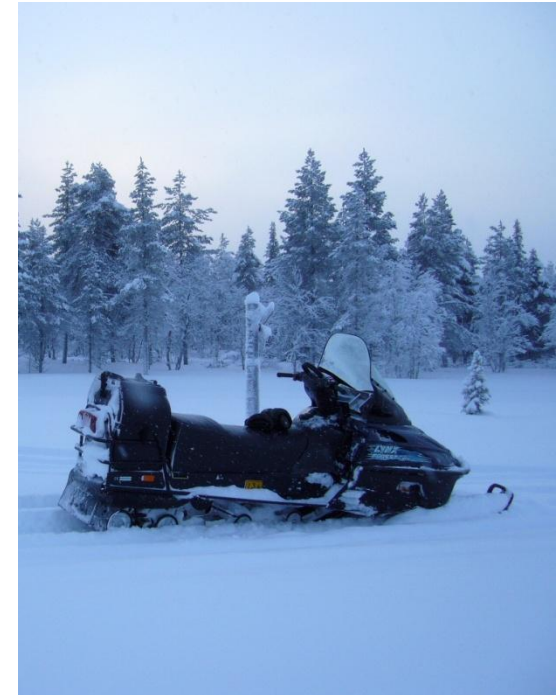
- Yhteensä 624 000 ha (18 % metsätalouden metsämaasta) metsätalouuskäytön ulkopuolella tai rajoitetun käytön piirissä
 - N. 40 % kokonaan talouksikäytön ulkopuolella
 - pääosin monimuotoisuuskohteita
 - N. 60 % rajoitetun käytön piirissä
 - valtaosin virkistyskohteita
- Vähentää käyttöpuusuunnitetta 1,65 miljoonaa m³

METSÄHALLITUKSEN YJV-PANOS 2010, €

• Luonnon monimuotoisuus	31,7	milj. €
• Virkistyskäyttö	12,6	milj. €
• Porotalous	1,9	milj. €
• Saamelaiskulttuuri	1,9	milj. €
• Työllisyys	4,4	milj. €
• <u>YHTEENSÄ</u>	<u>52,5</u>	<u>milj. €</u>

Metsähallituksen liikevaihto 367 milj.€, tulos 113 milj.€

Metsätalouden henkilöstö 990 + urakoitsijat noin 1 000 htv

YYV-PANOSTUSTEN HYÖDYT

- Hyötyjen mittaamista kehitetään – haastavaa
 - Talousmetsien virkistyskäyttöarvo, kyselytutkimukset?
 - Hyödyt monimuotoisuudelle, markkinaosuus -ajattelu
- Panostus MH/talousmetsien monimuotoisuuteen erittäin suuri ottaen huomioon, että
 - metsät sijaitsevat pääosin Pohjois-Suomessa ja karuilla vedenjakajaseuduilla
 - suojelualueet on valtaosin perustettu valtion maille
 - metsien monimuotoisuuden isoihin kipupisteisiin ei löydy MH/talousmetsistä lisäapuja – lehdot, perinneympäristöt

EKOSYSTEEMIPALVELUT – MUITA MALLIN HERÄTTÄMIÄ AJATUKSIA

- Ekosysteemipalvelut ovat yhteistuotantoa
 - Talousmetsät ja suojelualueet täydentävät toisiaan – roolit & rajanveto?
 - Synergialla hyvään kokonaishyötyyn
- Ekosysteemipalvelujen tuotteistamisen mahdollisuudet
 - jokamiehen oikeudet turvaa tasavertaisuutta
 - tuotteistaminen on keino
 - tuoda maanomistajalle taloudellista hyötyä palvelun tuottamisesta
 - kannustaa maanomistajaa palvelun tuottamiseen
- Yhteistoiminnan haasteet
 - Mahdollisuudet tehostaa toimintaa laajan alueen näkökulman kautta

EUSTAFORIN (EUROOPAN METSÄHALLITUKSET) TUOTTEISTAMISESIMERKKEJÄ

- SveaSkog:
 - Hiilensidonnain tehostaminen metsänhoidon keinoin;
kokeilualue Pohjois-Ruotsissa
- Metsähallitus:
 - Pysyvän leirialueen rakentaminen partiolaisten suurleirejä ym.
varten Evon retkeilyalueelle
- Norja:
 - Vähälle metsätaloukikäytölle jääneen metsätien kunnostaminen
virkistyskäyttöä varten Bergenin lähellä
- Skotlanti:
 - Laaja metsittämissanke, jonka rahoittajana mm. BP

LUONTOTYYPPIEN UHANALAISUUDEN ARVIOINTI (LUTU) / EKOSYSTEEMIPALVELUT

- MH/metsätalous on kritisoinut arviointimenetelmää
- Arvioinnissa käytetyt kriteerit ovat etenkin kangasmetsien osalta hyvin kapea-alaiset ja ongelmakeskeiset
 - lahoppuun määrän painoarvo luontotyypin laadun arvioinnissa on 40 % ja vertailukohtana luonnontilainen metsä
 - Esim. nuoret metsät luokitellaan lahoppuukriteerin osalta uhanalaisiksi, jos lahoppuuta < 40 m³ ja äärimmäisen uhanalaisiksi, jos < 10 m³
 - Kangasmetsistä noin puolet luokiteltiin uhanalaisiksi luontotyypeiksi
- Ekosysteemipalvelut viitekehikko voisi tarjota pohjan arviointimenetelmän kehittämiseen nykyistä tasapainoisemmaksi kokonaisuudeksi

EKOSYSTEEMIPALVELUT METSÄTALOUDEN KANNALTA - PÄÄTELMIÄ

- Myönteistä on ajatusmallin ihmislähtöisyys
- Kestävään metsätalouteen EP on jo suurelta osin sisäänrakennettuna
- On parempi osallistua metsätalouden ympäristöasioita koskevaan argumentointiin myös EP käsittein kuin jättää areena vain toisten tahojen käyttöön
- Ekosysteemipalvelujen tuotteistamisen mahdollisuudet
- Metsätalouden suurena vahvuutena on 'uusiutuva luonnonvara' ja sen kestävä käyttö

Kiitos!